

**Gminny Program
Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii
na 2012 rok.**

I. Podstawa prawna programu:

Podstawę prawną programu stanowi:

- **ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz.U z 2007 r. Nr 70, poz.473 z późn. zm.).
i
- **ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii** (Dz.U. Nr 179, poz.1485 z późn.zm.)

Ustawy te regulują zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, wskazują zadania do realizacji oraz źródło ich finansowania.

Zadania do realizacji :

1. w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych obejmują:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów zakazu sprzedaży

alkoholu nieletnim, nietrzeźwym, pod zastaw i na kredyt, oraz reklamy napojów alkoholowych.

- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej

2. w zakresie przeciwdziałania narkomanii obejmują:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo- wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii
- pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Realizacja powyższych zadań zgodnie z art.4¹ ust.2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz zgodnie z art.10 ust.2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii prowadzona jest w oparciu o Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii uchwalony przez Radę Gminy. Umieszczenie zadań wynikających z dwóch odrębnych ustaw w jednym Programie wynika przede wszystkim z faktu, że do większości problemów wynikających z używania alkoholu lub narkotyków można zaproponować zbieżne działania profilaktyczne.

Program stanowi część Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011-2020. Obejmuje on działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii uwzględniający potrzeby i możliwości finansowe gminy. Zadania w nim zaprojektowane są kontynuacją zadań realizowanych od kilku lat przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkół, GOK oraz WDK w Nowym Pawłowie. Zadania w nim zapisane są zgodne z zadaniami nałożonymi na gminy przez w/w ustawy a także odpowiadają kierunkom działań określonych w Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015.

Za priorytetowe działania na terenie gminy Janów Podlaski nadal uznaje się działania ukierunkowane na ograniczenie niekorzystnych zjawisk skierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży poprzez realizację programów profilaktycznych w szkołach, organizację

czasu wolnego ze wskazaniem właściwych wzorców zachowań i specjalistyczną pomoc w tym terapię psychologiczną i logopedyczną.

Program finansowany będzie ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

II. Diagnoza problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie oraz niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży.

Alkoholizm to główne źródło niedostatku. Występuje najczęściej w rodzinach ubogich, dotkniętych niepowodzeniami życiowymi i bezrobociem. Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z najpoważniejszych problemów. Zjawisko to stwarza problem złożony i trudny do przezwyciężenia, dla wielu mieszkańców i nie zależy od płci, wieku ani poziomu wykształcenia. Jego rozmiar i niszczycielskie działanie daje się zaobserwować wśród klientów pomocy społecznej.

Alkoholizm i narkomania pociąga za sobą liczne, daleko idące skutki społeczne jak dezorganizacja rodziny, destrukcyjny wpływ na środowisko wychowawcze dzieci, zaniedbywanie pracy prowadzące do bezrobocia, zaburzenia stosunków międzyludzkich i przestępczość. Narkomania i alkoholizm to jedna z przyczyn bezdomności, osamotnienia, odrzucenia przez rodzinę, braku stałych środków utrzymania, złego stanu zdrowia. Rozmiary zjawiska narkomanii na terenie naszej gminy nie są w pełni znane, lecz z przeprowadzonych ankiet wśród uczniów Zespołu Szkół i Gimnazjum wynika że ten problem już na terenie naszej gminy występuje. Kontakt z narkotykami miało 15 % uczniów tj. nastąpił wzrost o 6 %. Terminem narkomania określa się stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia.

Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat. Niepokojącym jest jednak fakt obniżania się wieku pierwszego z nim kontaktu. W rodzinach, które objęte są pomocą społeczną pracownicy socjalni dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających picciu alkoholu, stosowanie zachęty do jego spożywania i przedstawianie łatwości jego zdobycia.

Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej wyłącznie z powodu alkoholizmu

Rok	Liczba rodzin (osób) korzystających z pomocy GOPS	Liczba rodzin (osób) korzystających z tyt. alkoholizmu	% w stosunku do ogólnej liczby rodzin (osób) korzystających z pomocy GOPS
2009	144	20	14
2010	147	18	12

Szczególnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorzec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców a wymaganiami stawianymi wobec dziecka co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy

wychowawcze i zdrowotne. Alkoholizm to częsta przyczyna interwencji sądu w sprawy opiekuńczo-wychowawcze.

Na terenie gminy (stan na 31.12.2010r.) zamieszkuje **1748 rodzin** w tym:

- rodziny patologiczne i niewydolne wychowawczo – **30**
- z tego - rodziny alkoholice – **30**
- rodziny kryminogenne – **1**
- objęte nadzorem kuratora sądowego - **11**

W środowiskach patologicznych i niewydolnych wychowawczo wychowuje się 71 dzieci . Po za tym 20 dzieci zostało umieszczonych i nadal przebywa w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w tym:

- : - w Ośrodku wychowawczym - **4**
- w rodzinach zastępczych - **6**
- w domu dziecka - **3**
- w Rodzinnym Domu Dziecka - **7**

Z otrzymanych informacji z miejscowych szkół wynika iż pomimo tego że z roku na rok zmniejsza się liczba uczniów, to zwiększa się liczba uczniów stwarzających problemy wychowawcze. Dużym problemem jest agresja wśród dzieci i młodzieży, Według nauczycieli przyczyną przemocy rówieśniczej i zaburzeń w zachowaniu są m.in. problemy osobiste uczniów wynikające z nadużywania alkoholu przez jednego lub dwojga rodziców . Dzieci z tych rodzin czują się odrzucone, nieakceptowane, są bardziej nerwowe, rozdrażnione, często występują u nich wady wymowy, które wymagają uczestnictwa w zajęciach korekcyjnych albowiem brak działania w tym kierunku przekłada się na brak akceptacji siebie, trudności w nauce, wagarowanie i wiązanie się z grupami z tzw. marginesu społecznego. Wady wymowy uniemożliwiają prawidłową naukę czytania i pisanie. Utrudniają kontakt z otoczeniem, co w konsekwencji prowadzi do zaburzeń emocjonalnych i społecznych będących także przyczyną sięgania po alkohol , narkotyki czy inne środki odurzające, dlatego też bardzo ważne jest jak najwcześniejsze zdiagnozowanie wady i rozpoczęcie terapii. Im szybciej wyeliminuje się u dziecka istniejące deficyty, tym lepiej dziecko będzie funkcjonowało w przedszkolu, szkole a później w społeczeństwie. Przy współpracy z nauczycielami szkoły podstawowej i przedszkola wytypowano dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i przemocą w rodzinie , które wymagają pomocy logopedycznej do objęcia ich terapią logopedyczną . Logopeda prowadzi zajęcia na terenie szkoły i przedszkola. W zależności od deficytów dziecka terapia przebiega indywidualnie.

1. alkohol- narkotyki – przemoc – rozmiary zjawiska wśród dzieci i młodzieży szkolnej

O skali problemu jakim jest picie i upijanie się dzieci i młodzieży szkolnej nie trzeba nikogo przekonywać . Picie alkoholu ma istotny związek z wieloma ryzykownymi zachowaniami jakie podejmuje młodzież a w konsekwencji generuje szereg problemów społecznych , zdrowotnych i prawnych. Powoduje pogorszenie wyników w nauce, zmniejsza aktywność psychiczną i fizyczną młodych ludzi. Jest także przyczyną pogorszenia się relacji z przyjaciółmi i rodziną.

Aby dokonać diagnozy rozpowszechnienia zjawiska spożywania alkoholu i używania substancji psychoaktywnych (narkotyków) wśród dzieci i młodzieży miejscowych szkół, pracownicy socjalni wspólnie z pedagogami szkolnymi przeprowadzili badania ankietowe. Badania poszerzono o tematykę przemocy.

Dzięki tym badaniom możliwe było oszacowanie wielkości populacji młodych ludzi, którzy mają za sobą pojedyncze eksperymenty lub wielokrotne doświadczenia związane z piciem alkoholu, upijaniem się i używaniem narkotyków.

Ankieta stanowiła również źródło wiedzy w jaki sposób alkohol i narkotyki dostają się do rąk młodych ludzi oraz powodów sprawiających że młodzi ludzie sięgają po nie. Wyniki tych badań pozwoliły także ocenić stan poczucia bezpieczeństwa w szkole.

Badania przeprowadzono wśród uczniów Gimnazjum i Zespołu Szkół. Przebadano łącznie 150 uczniów. Wyniki tych badań zostały porównane z poprzednimi badaniami.

Główne wnioski wynikające z badań:

Zdecydowana większość tj. 77 % badanej młodzieży przyznała się że spróbowała już alkoholu – w porównaniu z poprzednimi badaniami odsetek ten **zmniejszył się o 3 %**. W większości przypadków były to osoby w wieku 13-15 lat – lecz ich liczba także w porównaniu z poprzednimi badaniami **zmniejszyła się o 11 %**. Niepokojącym jest nadal fakt, iż po alkohol sięgają uczniowie w wieku szkoły podstawowej tj. 7-12 lat. Obniża się wiek inicjacji alkoholowej i dotyczy to w równej części dziewcząt jak i chłopców. Już w wieku 7-9 lat po raz pierwszy po alkohol sięgnęło 10 % uczniów. Odsetek ten w porównaniu z poprzednimi badaniami **wzrósł o 2 %**. Poważnym problemem jest to, iż **13 % uczniów pije systematycznie** tj. raz w tygodniu i robi to, co 69 uczeń Gimnazjum, co 4 licealista i co 18 uczeń technikum. W tak młodym wieku jest to krok do uzależnienia. Do sięgania po alkohol jak wynika z badań zachęca to, iż 14 % badanych po jego spożyciu czuje się pewniejsza siebie, 15 % pije bo zapomina o swoich problemach, znaczna większość nie odczuwa przykrych dolegliwości związanych z piciem, a tylko 11 % badanych źle czuje się po spożyciu alkoholu. Miejscem gdzie najczęściej spożywany jest alkohol są dyskoteki – wskazało je 35 % badanej młodzieży- odsetek ten jednak zmniejszył się o 4 %. Pozytywnym zjawiskiem jest to, iż o **15 % mniej osób nieletnich** samodzielnie zakupiło alkohol. Jednak nadal 41 % badanej młodzieży samodzielnie kupuje piwo, wino i wódkę. Niepokojącym zjawiskiem jest nadal picie nieletnich z dorosłymi – **odsetek ten wynosi 18 %**.

Zdecydowana większość uczniów miejscowych szkół czuje się bezpiecznie w swojej szkole. Dzieci i młodzież, które nie czują się bezpiecznie w swojej szkole – **stanowią 26 %** i odsetek ten **wzrósł o 1 %**. Wśród negatywnych zjawisk występujących na terenie szkół uczniowie zaliczyły : wymuszanie, zastraszanie, bójki i kradzieże. Według ankietowanych głównym źródłem przemocy w szkole są problemy osobiste uczniów – wskazało je **65 %**, następnie brak zainteresowania uczniem ze strony nauczyciela (12 %) i konkretny nauczyciel (11 %)

W środowisku janowskich szkół **15 %** uczniów sięgnęło już po narkotyki. Największy odsetek stanowią uczniowie liceum. Inicjację narkotykową ma za sobą młodzież zarówno Gimnazjum jak i Zespołu Szkół. Z badań wynika także że w najbliższym środowisku uczniów łatwo jest dostać narkotyki. Taka odpowiedź pojawiła się we wszystkich typach szkół. W porównaniu z wynikami z poprzednich z 9 % do 15 % wzrosła liczba uczniów mających kontakt z narkotykami. Podsumowując można powiedzieć że w naszych szkołach występuje już problem narkomanii i nie jest już to zjawisko marginalne.

Analizując powyższe przy realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii należy zwrócić uwagę na profilaktykę w klasach 0-III, organizację spotkań przybliżających tematykę narkomanii, których głównym celem winno być zniechęcenie młodych ludzi do zażywania narkotyków i zapoznania z konsekwencjami ich „brania” oraz edukację rodziców w zakresie właściwych postaw rodzicielskich i umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych. Należy poszerzyć ofertę atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych mających na celu rozbudzenie zainteresowań i właściwe wykorzystanie czasu wolnego uczniów. Należy także zwrócić uwagę na bardziej efektywną współpracę szkół i wychowawców z rodzicami bowiem decydującą rolę w procesie wychowania, kształtowania postaw i nawyków dotyczących wszystkich przejawów życia społecznego odgrywa rodzina, To iż dzieci w tak wczesnym okresie swego życia mają za sobą pierwszy kontakt z alkoholem oraz sięgają po narkotyki jest w dużej mierze „zasługą” rodziców. Można przypuszczać, iż rodzice w wielu przypadkach nie posiadają informacji co dzieje się z ich dziećmi, kiedy same sobie organizują czas wolny.

2. Naruszenie prawa i porządku publicznego

Teren gminy Janów Podlaski pod względem zaistniałych zdarzeń przestępczych należy do najbardziej zagrożonych na terenie działania Komisariatu Policji w Janowie Podlaskim, w związku z tym na teren gminy kierowana jest większość patroli policji tut. Komisariatu.

Według danych Komisariatu Policji (stan na 31.12.2010 r.) odnotowano

- wykroczenia: - **93**
- interwencje domowe: - **110**
- przestępstwa przeciwko rodzinie (przemoc): - **20**
w tym procedura Niebieskiej Karty - **1**
- przestępstwa - **124**
- zdarzenia z udziałem nieletnich - **9**

ponadto w 2010 r. zatrzymano **15 nietrzeźwych kierowców** i **29 nietrzeźwych rowerzystów**

3. Dostępność alkoholu

Sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży może być prowadzona tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez Wójta Gminy, po uzyskaniu pozytywnej opinii Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jednym z elementów kształtowania polityki wobec problemów alkoholowych jest ograniczenie dostępności do alkoholu, poprzez ustalenie limitu liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5 % alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, jak i w miejscu sprzedaży oraz ustalenie zasad usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Powyższe limity na terenie gminy Janów Podlaski wynoszą:

- 9 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (z wyjątkiem piwa)
- 7 punktów do spożycia napojów alkoholowych w miejscu sprzedaży (z wyjątkiem piwa).

Liczba punktów sprzedaży piwa jest Nielimitowana.

Na terenie gminy /stan na 31.12.2010 r/ znajdowało się 18 punktów sprzedaży napojów alkoholowych łącznie z piwem, w tym 10 punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 4,5 % /wino, wódka/

Na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypadało ogółem 241 osób pełnoletnich.

Wartość sprzedaży w handlu detalicznym i gastronomii łącznie z piwem wyniosła **1 662 287,95 zł** z czego wynika, iż każdy mieszkaniec gminy przeznaczył na alkohol w skali roku **298 zł** i kwota ta zmniejszyła się o **33 zł** w porównaniu z poprzednim rokiem.

Analiza danych w porównaniu z 2009 r.

Lp.	Wyszczególnienie	2009	2010	Spadek/wzrost
1.	Liczba mieszkańców gminy	5 571	5 571	0
2.	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych łącznie z piwem	22	18	- 4
3.	Liczba osób pełnoletnich przypadających na 1 punkt sprzedaży	201	241	+ 40
4.	Wartość sprzedaży	1 846 324	1 662 287	- 184 037
5.	Kwota przypadająca na 1 mieszkańca	331	298	- 33

4. Zasoby umożliwiające prowadzenie działalności profilaktycznej i naprawczej na terenie gminy.

Na terenie gminy zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień realizowane są przez

1/ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - który udziela pomocy socjalnej i pomaga w zabezpieczeniu podstawowych potrzeb materialno -bytowych osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych ukierunkowana jest na wspomaganie rodziny w rozwiązywaniu istniejących problemów alkoholowych. Pracownicy socjalni przeprowadzają wywiady środowiskowe w zakresie występowania problemu alkoholowego w rodzinie, które są niezbędne w działaniach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych , ponadto prowadzą oni stały monitoring podejmowanych działań wobec osób nadużywających alkoholu, zobowiązanych przez komisję do podjęcia leczenia odwykowego. Przy Ośrodku działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych .

2/ GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH powołana Zarządzeniem Wójta Gminy Nr.3/11 z dnia 31 stycznia 2011 r.
do której j zadań należy:

- inicjowanie zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- opiniowanie projektów uchwał dotyczących:
 - a/ liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5 % alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży,
 - b/ zasad usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,
 - c/ Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, orazopiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży i poza miejscem sprzedaży.
- podejmowanie działań motywujących osobę uzależnioną od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego,
- podejmowanie działań zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.
- przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych .

3/ *Punkt Informacyjno-doradczy i poradnictwa specjalistycznego* – który udziela bezpłatnej pomocy wszystkim mieszkańcom gminy, bez względu na ich sytuację materialną.

W skład punktu wchodzi:

- pracownik GOPS, któremu powierzono zadania koordynatora ds. pomocy rodzinie i dziecku oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- pracownik socjalny
- psycholog
- prawnik
- logopeda oraz przedstawiciel GK RPA.:

W zależności od potrzeb są zatrudniani wolontariusze, szczególnie do udzielania pomocy dzieciom w nauce. Pomoc ta realizowana jest na podstawie porozumienia zawartego przez kierownika GOPS z wolontariuszem, m.in.z młodzieżą Gimnazjum za zgodą rodziców i Dyrektora Szkoły.

W ramach punktu działa punkt **konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz ofiar przemocy w rodzinie**, którego celem jest I

- udzielanie informacji o chorobie alkoholowej oraz ośrodkach leczenia stacjonarnego i niestacjonarnego,
- motywowanie osób do podjęcia leczenia odwykowego,
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie ale nie uzależnionych do zmiany wzorca picia,
- rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej i udzielanie stosownego wsparcia osobom doświadczającym przemocy,
- udzielanie informacji i porad z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, prawa pracy, spraw majątkowych itp.
- wsparcie psychologiczne.

i punkt pomocy dla dzieci i młodzieży z rodzin osób uzależnionych i ofiar przemocy w rodzinie, którego celem jest:

- pomoc psychologiczna,
- pomoc logopedyczna,
- pomoc w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych
- pomoc w nauce

Przy realizacji zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych GOPS współpracuje z:

- placówkami leczenia odwykowego
- Sądem Rejonowym – Wydz. Rodzinnym i Opiekuńczym oraz Sądowymi Kuratorami Zawodowymi i Społecznymi.
- Komisariatem Policji .
- Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej
- szkołami

II. .CELE, ZADANIA I METODY REALIZACJI PROGRAMU.

1/ W ZAKRESIE PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

ZADANIE 1.

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu.

Cel działań:

1. Zmniejszenie skutków degradacji psychofizycznej osób uzależnionych

Metody realizacji:

1/ Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu, które powodują rozpad życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu:

- prowadzenie rozmów motywacyjno-interwencyjnych z osobami, co do których wpłynęły zgłoszenia o nadużywaniu alkoholu,
- kierowanie osób, które nie zgodziły się dobrowolnie na zdiagnozowanie i poddanie się leczeniu odwykowemu na badanie przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego.
- kierowanie wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego do sądu.
- udzielanie porad osobom uzależnionym od alkoholu i środków psychoaktywnych
- prowadzenie grupy wsparcia dla osób uzależnionych wg. programu terapeutycznego - współpraca z Poradnią Terapii Uzależnień

2/ współdziałanie z instytucjami zajmującymi się profilaktyką i pomocą osobom uzależnionym.

3/ wspomaganie utrzymania trzeźwości poprzez zobowiązanie do uczestnictwa osób uzależnionych w ruchu samopomocowym AA.

Oczekiwane efekty:

Większa świadomość choroby i zmiana trybu życia.

Odpowiedzialny za realizację:

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZADANIE 2.

Udzielanie rodzinom, w których, występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Cel działań;

Zmniejszenie ilości i dolegliwości zaburzeń życia rodzinnego na skutek problemów alkoholowych i przemocy w rodzinie.

Metody realizacji:

- 1/ pomoc terapeutyczna, psychologiczna i prawna dla ofiar przemocy domowej udzielana w Punkcie informacyjno-doradczym i poradnictwa specjalistycznego
- 2/ prowadzenie i finansowanie punktu informacyjno-doradczego i poradnictwa specjalistycznego /pokrycie kosztów zatrudnienia psychologa, prawnika oraz terapeutę uzależnień i logopedę/
- 3/ podejmowanie działań w ramach systemu pomocy ofiarom przemocy domowej w rodzinie „Niebieska Karta”
- 4/ organizowanie i finansowanie pomocy psychologicznej i socjoterapeutycznej zwłaszcza dla dzieci i młodzieży.
- 5/ finansowanie pobytu oraz terapii ofiar przemocy w Ośrodku „SENS” w Konstancynie
- 6/ prowadzenie zajęć psychologicznych i logopedycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i przemocy domowej w placówkach oświatowych.

Oczekiwane efekty:

- rozwinięcie działań ograniczających przemoc, podnoszenie świadomości prawnej
- ograniczenie zachowań ryzykownych, lepsze wyniki w nauce dzieci i młodzieży.

Odpowiedzialny za realizację :

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

ZADANIE 3.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych.

Cel działań:

- 1.zmniejszenie ilości alkoholu wypijanego przez dzieci i młodzież,
- 2.zmniejszenie nowych przypadków uzależnień,

Metody realizacji:

- 1/ uwzględnienie w programach nauczania wiedzy o szkodliwości picia alkoholu, palenia papierosów, czy używania innych środków uzależniających.
- 2/ wdrażanie i realizacja nowoczesnych programów profilaktycznych
- 3/ propagowanie pozytywnych wzorów zachowania poprzez wspieranie i dofinansowywanie imprez i akcji bezalkoholowych
- 4/ zagospodarowanie wolnego czasu – organizacja i pokrycie kosztów wypoczynku letniego i zimowego organizowanego przez GOPS, szkoły, WDK, oraz GOK
- 5/ organizacja i finansowanie gminnej imprezy profilaktycznej dla mieszkańców gminy.
- 6/ współfinansowanie i pomoc w organizowanych akcjach profilaktycznych opartych na konkursach, zabawach, wycieczkach objętych szkolnym programem profilaktycznym , realizowanych przez szkoły, a także organizowane przez instytucje kultury, bibliotekę, stowarzyszenia oraz organizacje pozarządowe.
- 7/ Wspieranie szkolnych programów wychowawczych poprzez organizację koncertów i imprez profilaktycznych
- 8/ podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców, których celem jest wspieranie abstynencji dziecka, rozwijanie umiejętności wychowawczych

Oczekiwane efekty:

- większa świadomość dzieci i młodzieży na temat negatywnych skutków spożywania napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych oraz rozbudzenie zainteresowań młodych ludzi

Odpowiedzialni za realizację:

Dyrektorzy placówek oświatowych i kultury oraz GOPS

ZADANIE 4.

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, szkół służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Cel działań:

Tworzenie bazy materialnej i organizacyjnej dla realizacji programów profilaktycznych

Metody realizacji:

- 1/ Współdziałanie z Kościołem Katolickim w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi
- 2/ wspieranie działalności kuratorów sądowych
- 3/ udzielanie pomocy grupom anonimowych alkoholików
- 4/ udzielanie pomocy przy realizacji i finansowaniu szkolnych programów profilaktycznych
- 5/ finansowanie działalności Punktu Informacyjno Doradczego i Poradnictwa Specjalistycznego
- 6/ finansowanie konkretnych opisanych w ofercie składanej do gminy przedsięwzięć z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych podejmowanych przez instytucje, szkoły i organizacje pozarządowe może to być:
 - profilaktyka i praca z grupami ryzyka
 - przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i szkole,
 - rehabilitacja osób uzależnionych i członków ich rodzin
- 7/ inicjowanie działań na rzecz systematycznego podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy policji w sprawach spożywania alkoholu w miejscach publicznych

Oczekiwane efekty:

- rozwinięcie współpracy służb zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,

Odpowiedzialny za realizację:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

ZADANIE 5.

Ograniczenie dostępności alkoholu

Cel działań:

Przestrzeganie przepisów ustawy w zakresie zakazu reklamy napojów alkoholowych, ograniczeń sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim, nietrzeźwym oraz na kredyt i pod zastaw

Metody realizacji:

- 1/ przestrzeganie wprowadzonych uchwałą Rady Gminy zasad usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży alkoholu
- 2/ przeprowadzanie systematycznych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych po wydaniu pisemnego upoważnienia przez Wójta Gminy pod kątem przestrzegania ustawy wychowaniu w trzeźwości,
- 3/ podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących sprzedaży alkoholu nieletnim, nietrzeźwym pod zastaw i na kredyt, oraz reklamy napojów alkoholowych

Oczekiwane efekty:

- znajomość przepisów prawa przez sprzedawców napojów alkoholowych i zmniejszenie przypadków zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe i nieletnie.

Odpowiedzialni za realizację:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

ZADANIE 6.

Wspomaganie zatrudnienia socjalnego

Cele działań:

Poprawa sytuacji materialno-bytowej osób uzależnionych od alkoholu.

Metody realizacji

- 1/ podejmowanie działań na rzecz zatrudnienia osób uzależnionych od alkoholu w celu zaspakajania ich potrzeb bytowych a także ich integracji społecznej i zawodowej oraz resocjalizacji poprzez pracę mającą na celu zmianę obrazu własnej osoby i odbudowę systemu wartości.
- 2/ współpraca z PUP
- 3/ współfinansowanie działań służących zapobieganiu wykluczeniu społecznemu, rehabilitacji osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków działań na rzecz przemocy w rodzinie oraz profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Oczekiwane efekty:

Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.

Odpowiedzialny za realizację:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

2/ ZADANIA DO REALIZACJI W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

ZADANIE 1..

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem

Cel działań:

Zmniejszenie skutków degradacji psychofizycznej osób uzależnionych

Metody realizacji

1. rozszerzenie działalności punktu informacyjno-doradczego i poradnictwa specjalistycznego o zadania wynikające z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów narkomanii

Oczekiwane efekty:

- zapoznanie z konsekwencjami zażywania narkotyków

Odpowiedzialny za realizację:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ZADANIE 2.

Udzielanie rodzinom w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej

Cel działań:

Zmniejszenie ilości i dolegliwości zaburzeń życia rodzinnego

Metody realizacji:

1. Pomoc dla rodziców dzieci zażywających narkotyki poprzez:
 - . informowanie o formach pomocy dzieciom i młodzieży zażywającym narkotyki
 - wykrywanie zagrożeń narkotycznych występujących w rodzinach
 - uświadamianie członkom rodzin zagrożeń wynikających z narkomanii
 - dokonywanie przez pracowników socjalnych diagnozy sytuacji w rodzinach dotkniętych problemem narkomanii

2. prowadzenie specjalistycznego poradnictwa: psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego i prawnego
3. prowadzenie i finansowanie punktu informacyjno-doradczego i poradnictwa specjalistycznego dla osób z problemem narkotykowym i ich rodzin.

Oczekiwane efekty:

- rozwinięcie działań ograniczających zażywania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych i ograniczenie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież

Odpowiedzialny za realizację:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ZADANIE 3.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży w tym, prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Cel działań:

Zmniejszenie ilości uczniów sięgających po narkotyki

Metody realizacji:

1. organizowanie i prowadzenie we wszystkich szkołach i przedszkolu na terenie gminy programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i ich rodziców
2. promowanie zdrowego stylu życia w działalności oświatowej
3. prowadzenie kampanii edukacyjnych obejmujących problematykę narkomanii adresowanych w szczególności do młodzieży Gimnazjum i Zespołu Szkół, organizowanie konkursów , olimpiad promujących zdrowy styl życia bez nałogów.- zakup nagród
4. prowadzenie i finansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych jako element programów psychoprofilaktycznych przez szkoły
5. organizowanie i finansowanie form wypoczynku jak: organizacja lub dofinansowanie kolonii letnich elementów zimowych organizowanych przez GOPS, GOK i WDK

6 .realizowanie elementów profilaktyki podczas imprez organizowanych z okazji „Dnia Dziecka”, „Dnia Wagarowicza” czy imprezy Mikołajkowej.

Oczekiwane efekty:

- większa świadomość dzieci i młodzieży na temat negatywnych skutków zażywania narkotyków czy innych środków psychoaktywnych oraz rozbudzenie zainteresowań młodych ludzi.

Odpowiedzialni za realizację:

Dyrektorzy placówek oświatowych i kultury oraz GOPS

ZADANIE 4.

Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Cel działania:

Tworzenie bazy materialnej i organizacyjnej dla realizacji programów profilaktycznych

Metody realizacji

1. współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, oraz organizacjami sportowymi, kościołem w zakresie zagospodarowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży oraz udzielanie im pomocy finansowej dla stworzenia warunków organizacyjnych, lokalowych oraz sprzętowych do prowadzenia tej działalności.
2. nawiązanie współpracy z Policją w celu prowadzenia wspólnych działań profilaktycznych wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, poprzez :
 - 1/ przeciwdziałanie rozprowadzaniu narkotyków wśród dzieci i młodzieży
 - 2/ dokonywanie stałych kontroli miejsc szczególnie narażonych na działalność dilerów narkotykowych.

Oczekiwane efekty:

- rozwinięcie współpracy służb zajmujących się przeciwdziałaniem narkomanii

Odpowiedzialny za realizację:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

ZADANIE 5.

Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Cel działania:

Integracja osób uzależnionych ze środowiskiem

Metody realizacji:

W razie potrzeby udzielanie pomocy materialnej i prowadzenie działań związanych z integracją osób uzależnionych od narkotyków, mających na celu odbudowanie i podtrzymywanie umiejętności uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym.

Oczekiwane efekty:

- zabezpieczenie potrzeb bytowych osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych

Odpowiedzialny za realizację:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

III . ODBIORCY PROGRAMU:

Program adresowany jest do:

- 1/ dzieci i młodzieży szkoły: podstawowej, gimnazjum oraz szkoły ponadgimnazjalnej i przedszkola
- 2/ rodziców i nauczycieli
- 3/ osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i innych substancji uzależniających

IV. ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU.

1. Finansowanie Programu będzie dokonywane w ramach zadań własnych oraz opłat pobieranych za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

2. Dokumentem prawnym stanowiącym podstawę do finansowania działań ujętych w programie jest:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz.473 z późn.zm)

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. Nr 179 , poz.1485 z późn.zm.)

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz.1493 z późn.zm.)
oraz wytyczne Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3. Niewykorzystane środki finansowe w danym roku kalendarzowym przechodzą na rok następny.

V.WYNAGRODZENIE CZŁONKÓW KOMISJI

1/ Członkowie GKRPA biorący udział w pracach komisji otrzymują wynagrodzenie w wys.

- przewodniczący komisji - 10 %
- sekretarz komisji - 10 %
- członkowie - 5 %

minimalnego wynagrodzenia za pracę zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2012 r. (Dz. U. Nr 192 , poz.1141)

2/ wynagrodzenie dla członków komisji będących pracownikami UG i jednostek organizacyjnych gminy /GOPS, Szkoły/ przysługuje , gdy praca w komisji odbywa się po za godzinami ich pracy.

3/ podstawę do wypłacenia wynagrodzenia stanowi protokół z posiedzenia Komisji oraz podpis na liście obecności

VI. WDRAŻANIE I MONITORING PROGRAMU

Koordynatorem realizacji programu będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Wskaźniki monitoringu :

1. Liczba osób objętych terapią
2. Liczba osób objętych działaniami pomocowymi - współuzależnieni, dzieci z grup ryzyka, uzależnieni, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.
3. Liczba dzieci, młodzieży i dorosłych objętych działaniami profilaktycznymi, edukacyjnymi i informacyjnymi.
4. Liczba osób przyjętych przez Punkt Informacyjno-doradczy i poradnictwa specjalistycznego
5. Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
6. Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych
7. Liczba osób zmotywowanych do podjęcia leczenia odwykowego
8. Liczba osób uzależnionych powstrzymujących się od nadużywania alkoholu.

Z realizacji programu sporządzone będzie roczne sprawozdanie, które stanowić będzie integralną część rocznego sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, przedkładanego co roku Radzie Gminy Janów Podlaski.

VII. INFORMACJA O TWORZENIU PROGRAMU ORAZ PRZEBIEGU KONSULTACJI

1. Przed przystąpieniem do opracowania programu ogłoszono na stronie internetowej GOPS informację o możliwości składania do 15 października 2011 r. propozycji do programu. (nie zgłoszono żadnych propozycji do programu)
2. Program opracowany został przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w oparciu o potrzeby i możliwości finansowe gminy.
3. Program został zaopiniowany przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
4. Program zostaje poddany konsultacjom, zgodnie z uchwałą Nr XXVIII/319/10 Rady Gminy Janów Podlaski z dnia 29 października 2010 r. w sprawie ustalenia szczegółowego sposobu konsultowania z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji w terminie od 14.11.2011 do 28.11.2011 r.

**VIII.. PRELIMINARZ WYDATKÓW NA REALIZACJĘ GMINNEGO
PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII**

Plan - ogółem 35 000 zł

w tym:

na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych – 25 000 zł

na przeciwdziałanie narkomanii - 10 000 zł

Planowane wydatki:

*1/ na realizację zadań w zakresie profilaktyki i
rozwiązywania problemów alkoholowych - 25 000 zł.*

1. Pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna dla osób uzależnionych od alkoholu. –3 000zł

w tym:

a/ prowadzenie badań przez biegłych w celu określenia stopnia uzależnienia od alkoholu,
oraz opłaty sądowe

**2. Udzielanie rodzinom w których występują problemy alkoholowe pomocy
psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed
przemocą w rodzinie. - kwota - 10 480 zł**

w tym:

a/ finansowanie: poprzez zatrudnienie na umowę zlecenia w punkcie:

- psychologa - 2 600 zł / raz w tygodniu po 2 godz. x 50 zł x 6 m-cy/
- prawnika - 5 000 zł / raz w tygodniu po 2 godz. x 50 zł x 12 m-cy/
- terapeuta uzależnień - 1 200 zł / raz w m-cu po 2 godz. x 50 zł x 12 m-cy /
- logopeda - 1 680 zł / raz w tygodniu po 2 godz. x 35 x 6 m-cy /

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo wychowawczych i socjoterapeutycznych. – kwota - 7 695 zł.

w tym:

a/. realizacja programów edukacyjno- profilaktycznych przy współpracy ze szkołami tj. Szkołą Podstawową, Zespołem Szkół i Gimnazjum i Przedszkolem

b/. współfinansowanie i pomoc w organizacji akcji profilaktycznych opartych na konkursach, zabawach, wycieczkach objętych szkolnym programem profilaktycznym realizowanych przez szkoły, oraz organizowanych przez instytucje kultury, bibliotekę i stowarzyszenia. –

w tym:

- zakup nagród

c/. organizowanie działań wychowawczych i zapobiegawczych w tym zorganizowanie gminnej imprezy profilaktycznej dla mieszkańców gminy

d/. organizacja i finansowanie wypoczynku letniego (kolonie profilaktyczne organizowane przez GOPS, Gimnazjum) dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

e/ finansowanie wypoczynku letniego i zimowego organizowanego przez GOK i WDK.

4. Odbywanie regularnych posiedzeń komisji – 3 825 zł

1. wynagrodzenie członków komisji	3 825 zł
-----------------------------------	----------

razem 25 000 zł

**2/ NA REALIZACJĘ ZADAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII -10 000 zł**

1. Udzielanie rodzinom w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej. -2 600 zł.

w tym:

a/ finansowanie na umowę zlecenia zatrudnienie – psychologa 2 600 zł /2 godz. tygodniowo x 50 zł x 6 m-cy /

2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo wychowawczych i socjoterapeutycznych. – kwota - 7 400 zł.

w tym

a/. realizacja programów edukacyjno profilaktycznych przy współpracy ze szkołami (Zespół Szkół, Gimnazjum, Szkoła Podstawowa,)

b/. Organizowanie działań wychowawczych i zapobiegawczych w tym zorganizowanie gminnej imprezy profilaktycznej dla mieszkańców gminy

c/ finansowanie wycieczki letniej i zimowej dla dzieci i młodzieży.

razem 10 .000 zł